

**Gemeente Haarlemmerliede
en Spaarnwoude**

Notitie Integriteit en de raad,
het college

Een tussenstand ?

Integriteit en de raad, het college. Een tussenstand?

Samengevat voorstel:

1. Kennisnemen van stand van zaken en documenten
 2. Organiseren van update training integriteit c.a. met inbegrip van “agressievrij werken” (planning: thema-bijeenkomst 04-02-2016)
 3. Kosten te dekken uit de begrotingspost “trainingen, opleiding raad”
-

Inleiding

Op 22 april 2014 stelde de raad een geheel vernieuwde Gedragscode vast voor politiek ambtsdragers (bijlage 1). Om de code, de manier waarop we ermee omgaan en in het algemeen het bewustzijn van integriteit te vergroten werd op 04 december 2014 een workshop integriteit voor de gemeenteraad gehouden, aangevuld met de (niet raads)leden van de commissie RVB en Rekenkamercommissie. Mede aan de hand van praktijkvoorbeelden is over “integriteit” gesproken.

Handelen

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. Deze notitie moet daarvoor (weer?) een aanzet geven.

Som der delen

Immers goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient eenieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtsstaat worden ondermijnd en het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen. Met de woorden van wijlen minister Ien Dales ” een beetje integriteit bestaat niet”.

Evaluatie verstreken periode

Ambtelijke organisatie

Deze valt buiten het bestek van bespreken van de bestuurlijke gedragscode. Wel de opmerking dat voor ambtenaren in dienst van onze gemeente door het college een gedragscode en een Klokkenluidersregeling zijn vastgesteld, en de eed wordt afgelegd. Het college heeft voor het 1^e kwartaal 2016 in voorbereiding het schrijven van een Plan van aanpak over integriteit van medewerkers en hun rol daarin.

College

Dit heeft periodiek op basis van praktijkvoorbeelden gesproken over het handelen naar de inhoud van de gedragsregels. Het onderwerp “integriteit” vormt een vast punt op de college-agenda.

Raad / commissie

In 2015 heeft het presidium aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden over het grensvlak van integer handelen gesproken.

Bij commissie- of raadsvergaderingen is niet expliciet gesproken over integriteit. Echter kan ook worden vastgesteld, dat in de onderlinge gesprekken tussen politiek betrokkenen de politici elkaar scherp houden om integer handelen. Met andere woorden: de politieke ambtsdragers zijn zich van “integer handelen” bewust.

De Gedragscode is aan elk raadslid (en commissielid) ter hand gesteld. Vergeleken met het jongste model ontbreekt het vastleggen van de eindverantwoordelijkheid van de raad. De raad bepaalt de toepassing, eventuele aanvullingen en toevoegingen. Bijv. over hoe om te gaan met het geval als zich een integriteitsmelding voordoet?

Het jongste model Integriteitscode voorziet dan ook in een afzonderlijke bepaling waarin de (gezamenlijke) verantwoordelijkheid van de raad(sleden) en de burgemeester tot uitdrukking komt. In het licht van de toevoeging aan artikel 170 Gemeentewet (burgemeester eerst aangewezen bij Integriteitskwesties) is het de vraag of dan (per 1 februari 2016) nog zo nadrukkelijk een toevoeging aan onze Gedragscode nodig is.

Welke documenten / input hebben we?

Mocht de gedachte ontstaan “dat er weinig is”, dan is het goed in herinnering te nemen dat “we” bij integriteitsvragen terug kunnen vallen op de verschillende documenten.

(onderwerp / als bijlage:

Onderwerp	Bijlage:
Gedragscode politiek ambtsdragers	1
Handleiding Gedragscode (BZK)	2
Training / workshop 04-12-2015 BMC	(3)
Agressievrij werken (Veilige publieke taak)	4 (als linkje)
Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector (BIOS)	5 (als linkje)
Agressievrijwerken	6 (document VPT)
Artikel “ondermijning” Gemeente.nu 10-05-2015	7 (Pdf)

Hoewel er veel documenten beschikbaar zijn om op terug te vallen als zich een vraag rond “integriteit” voordoet, is het voor wat betreft de raads- en commissieleden goed om met enige regelmaat nadrukkelijk stil te staan bij zaken als (Bron: de Vertrouwenslijn.nl):

- het vak van politicus
- het bespreekbaar maken van de consequenties van het uitoefenen van een publieke politieke functie; de leuke en minder leuke kanten
- het leren omgaan met opdringerige burgers en bedreigingen
- kennisoverdracht over maatregelen en de rol van de griffie en burgemeester

En daarbij verder met elkaar in gesprek te raken over:

- de impact van een publieke functie op keuzes die je maakt
 - de voordelen en leuke kanten van een publieke functie
 - wat hoort wel of niet bij een publieke functie
 - de do's en don'ts in het gebruik van sociale media
 - de effecten van harde standpunten innemen
 - de invloed op je privéleven
- de keerzijdes van de publieke functie
 - leren omgaan met opdringerige burgers
 - feiten over bedreigingen en het herkennen van bedreigingen
 - de omgang met de media bij bedreigingen
 - wat doe je als je getuige bent
 - mogelijke effecten op jou zelf, op politieke besluitvorming, keuzevrijheid en bestuurlijke integriteit, op je rol in de fractie en in de raad
- maatregelen
 - de rol van de griffie
 - preventie
 - hulpbronnen: justitie, politie, verzekeringen, beveiliging, maar ook informatie overdracht naar derden, psychische hulp, de vertrouwenslijn.nl.

Voor dit type gesprek leent een openbare commissievergadering zich niet. Juist een beschermde omgeving waarin een ieder kan delen en zeggen wat hem/haar overkomen is of beweegt bij “integriteit en agressievrij werken” is essentieel voor het tot leven laten komen van het begrip “integriteit”. Wij stellen voor na de bespreking in de commissievergadering, een workshop hierop toe te spitsen.

Hoe verder?

Organiseren van een workshop (op een datum voor een thema-avond: 3 feb 2016) voor de raads- en commissieleden en leden RKC, waarin ook agressievrij werken een plaats heeft; (Met de aandachtspunten:)

- Na de workshop eventueel verwerken van wijzigingen in de Gedragscode
- Waarbij zeker te overwegen: het accentueren van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor en over integriteit en gedrag door dit expliciet in de gedragscode te beschrijven, door
- Het toevoegen een paragraaf “Uitvoering gedragscode” (zie onder)

16 december 2015,

Voorzitter en griffier gemeenteraad Haarlemmerliede en Spaarnwoude,

Bijlage, met voorlopige voorstel, toe te voegen (vanuit jongste model)

Paragraaf 6 Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1

De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie van deze gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorziet hij daarin.

Artikel 6.2

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad in ieder geval afspraken over:
 - a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in het algemeen en van de gedragscode in het bijzonder;
 - b. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
 - c. de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitschending door een politieke ambtsdrager van de gemeente.
2. De afspraken, bedoeld in het eerste lid, maken deel uit van deze gedragscode.

Toelichting (op modelbepaling)

Artikel 6.1

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode, voor een eenduidige interpretatie daarvan en voor wijziging/aanvulling daarvan bij onduidelijkheden of leemtes.

Artikel 6.2

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen.

Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester krijgt de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffier) kan hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen. Goed denkbaar is ook dat de gemeenteraad met de burgemeester nadere afspraken over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden.

Al deze processuele en procedurele afspraken kunnen onderdeel uitmaken van de gedragscode. De onderwerpen, genoemd in artikel 6.2, eerste lid, zijn niet uitputtend.